

Ad tertium dicendum quod modicum augmentum vel est
am modicus defectus non multum potest nocere
non est autem magnum tempus spatium quod est ab hora sex-
ta in qua coeter boies comedere consueverunt usque
ad horam nonam que ieiunantibus determinat. et ideo ta-
lis taxatio temporis non multum potest alicui nocere cuius
cumque conditionis existat: nisi forte propter infirmita-
tem vel etatem aut aliquid huiusmodi. In eis i magnam
grauamen cederet: eorum cum eis i ieiunio dispen-
sandum: vel ut aliquantulum preueniret horam.

Ad octauum sic pro-

cedit. **V**idetur quod inconuenienter ieiunantibus in-
dicatur abstinencia a carnibus et ouis et lactici-
nis. **D**icitur est quod ieiunium est institutum ad concu-
piscas carnis refrenandas. sed magis concupiscas pro-
uocat potus vini quam estus carnis. **I**n illud pro-
uer. 20. **L**uxuriosa res est vinum. et ad Eph. 5.
Nolite inebriari vino in quo est luxuria. cum
ergo non interdicitur ieiunantibus potus vini: verum
quod non debeat interdici estus carnis. **I**n illis
piscis ita delectabilis comeditur sicut quedam
animalium carnes. sed concupiscas est appetitus delecta-
bilis ut sunt hitus est. ergo in ieiunio quod est institutum
ad concupiscam refrenandam sicut non interdicitur
estus piscium: ita non debet interdici estus carni-
um. **I**n quibusdam ieiuniorum diebus alii
qui ouis et caseo utuntur. a pari ratione in ieiu-
nio quadragesimali talibus hominibus uti potest. **S**ed
est consuetudo fidelium consuetudo. **R**espondeo quod sicut de
cetero est ieiunium ab ecclesia est institutum ad refrenan-
das concupiscas carnis que quidem sunt delectabili-
um secundum tactum que consistunt in cibis et venereis
et ideo illos cibos ecclesia ieiunantibus interdixit
quod et in comedendo maxime habent delectationem
et iterum maxime hominem ad venerea prouocant
huiusmodi autem sunt carnes animalium in terra nascen-
tium et respirantium et que ex eis procedunt: sicut lacti-
cinia et gressibilibus: et oua ex auibus: quod non habet
modi magis conformatur humano corpori: propter dele-
ctant et magis conferunt ad humani corporis nutri-
mentum. et sic ex eorum comestione plus sufficit ut
vertatur in materia seminis cuius multiplicatio est
maximum incitamentum luxurie. et ideo ab his cibis
propter ieiunantibus ecclesia statuit esse abstinendum
Ad primum ergo dicendum quod ad actum generationis
tria concurrunt. scilicet calor spiritus et humor. **A**d calorem
quidem maxime cooperat vinum et alia calefacientia
corporis. **A**d spiritum autem videtur cooperari inflatua
sed ad humorem maxime cooperat usus carnis
ex quibus multum de alimento generatur. alteratur

autem caloris et multiplicatio spirituum cito tran-
sit: sed suba humoris diu manet. et ideo magis inter-
dicitur ieiunantibus usus carnis quam vini vel le-
guminum que sunt inflatua. **A**d secundum vero
quod ecclesia ieiunium instituens interdixit ad id quod
communi accidit: estus autem carnis est magis de-
lectabilis coeter quam estus piscium: quoniam in quibusdam
aliis se habet et ideo ecclesia magis ieiunantibus pro-
hibuit estus carnis quam estus piscium. **A**d ter-
tium dicendum quod oua et lacticia ieiunantibus in-
dicitur in quantum sunt ex animalibus exorta carnes ha-
berentibus: unde principalius interdicitur quam oua vel
lacticia. **S**ilicet etiam in aliis ieiunia sollenni-
ter quadragesimale ieiunium: tunc quia obseruat ad
imitationem christi: tunc etiam quia pro ipsius disponimur
ad redemptionis nostre mysteria deuote celebra-
da. et ideo in quolibet ieiunio interdicitur eius car-
nis. **I**n ieiunio autem quadragesimali interdicitur
vltiter etiam oua et lacticia circa quorum absti-
nenciam in aliis ieiuniis proprie consuetudines exi-
stunt apud diuersos: que quoscumque obseruare debent
more eorum in eis conuersari. **U**nus Iero. dicit de ie-
iuniis loquens. **U**naqueque prouincia abudet in
suo sensu. et precepta maiorum leges apostolicas
arbitretur.

Quoniam **E**inde **o**side
randum est de gula. **E**t circa hoc
queruntur sex. primum utrum gula
sit peccatum. 2. utrum sit peccatum
mortale. 3. utrum sit maximum
peccatum. 4. de speciebus eius. 5. utrum sit vitium ca-
pitale. 6. de filiabus eius.

Ad primum sic proce-
ditur. **V**idetur quod gula non sit peccatum. **D**icitur enim dominus
Matth. 15. **N**on intrat in os non coingnat boies
sed gula est circa cibos que intrat in hominem. cum ergo
omne peccatum coingnat hominem: videtur quod gula non sit
peccatum. **R**espondeo. **N**ullus peccat in eo quod vitare non potest
sed gula consistit in imoderantia cibi quam non potest
homo vitare. **D**icitur enim. **S**regl. 30. moral. **Q**uia per se
voluptas necessitati miscetur: quod necessitas petat:
et quod voluptas suppetat ingratur. **E**t Aug. dicit in
io. confes. **Q**uis est dominus que aliquantulum extra me-
tas necessitatis cibum non sumit. ergo gula non est peccatum.
Respondeo. **I**n quolibet genere peccati primum mortis
est peccatum. sed primum mortis sumendi cibum non est pec-
catum: alioquin fames et sitis essent peccata. ergo gula
non est peccatum. **S**ed 3. est quod **S**regl. 20. moral.
dicit quod ad conflictum spiritualis agonis non assurgit

si nō prius intra nosmetipsos hostis positus
gule videlz appetit' edornat. s3 interior hostis
hois ē pctm. g gula ē peccatū. ¶ **R**o dicēdū
q gula nō noiat quelibz appetitū edēdi z bi
bendi s3 iordinatū. Dicif aut appetitus iordi
natus ex eo q recedit ab ordine rōnis i q bo
nū vtut' moralis cōsistit. ex B aut dī aliqd esse
peccatū q vtuti cōtra: vnde manifestum ē q
gula ē peccatū. ¶ **A**d primū g dicēdū q id
qd intrat in ho' em p modū cibi: fm suaz sub
stantiā z naturā nō coingnat hoiem spūaliē
s3 iudici s3 qd dñs loq' z manichei opinabāf
q aliqui cibi imūdos facerent: nō prop' figu
rā sed prop' ppriam naturā. inordinata autē
ciboz cōcupia spūaliter hoiem coingnat.
¶ **A**d secūdū dicēdū q sicut dictū ē: vitium
gule nō cōsistit in suba cibi: s3 in cōcupia nō
regulata rōne. z iō si aliqs excedat in quanti
tate cibi nō prop' cōcupiam cibi s3 estimās id
sibi necessariū ē: nō p'inet B ad gulam: sed
ad aliquā ipitiam. sed B solū p'inet ad gulā
q aliqs ppter cōcupiam cibi delectabil' sciēf
excedat mensurā i edendo. ¶ **A**d tertiū dicē
dū q duplex ē appetitus. vnus quidē nālis
q p'inz ad vires aie vegetabilis i qb' nō pōt
esse vtus z vitii: eo q nō pōt subyci rationi.
vñ z vis appetitiua diuiditur s3 retētiua dige
stiuā et expulsiuā. et ad talē appetitū p'inet
esuries et sitis. Est aut et aliū appetitus sen
sitiuus in cui' cōcupia vitii gule cōsistit. vnde
p'mus motus gule ipoztat iordinatiōē i ap
petitu sensitiuo qui non est sine peccato.

Ad secunduz sic pro

cedit. Videt q gula nō sit pctm mortale. Dē
n. peccatū mortale cōtra alicui pcepto deca
logi. qd de gula nō videt. g gula non ē pctm
mortale. ¶ **S**. Dē peccatū mortale cōtra ca
ritati ut ex s dictis p3. sed gula nō opponitur
caritati: neqz cōtra ad dilectionem dei: neqz
cōtra ad dilectionē proximi. g gula nō ē pctm
mortale. ¶ **S**. Aug' dīc in sermone de purga
torio. Quotiēs aliqs i cibo aut potu pl' acci
pit cōtra necesse ē. ad minuta pctā p'inef noue
rit. s3 hoc p'inz ad gulā. g gula oputat inf' mi
nuta. i. inf' vāialia pctā. ¶ **S**. 35 ē qd Breg' di
cit i 30. moral. Domināte gule vitio oē quod
hoies fortiter egerūt pdūt. et dū venter nō re
stringit siml cūcte vtutes obruūf. s3 vt' non
tollitur nisi p pctm mortale. g gula ē peccatū
mortale. ¶ **R**o dicēdū q sicut dictū ē: vitius

gule proprie cōsistit i cōcupia iordinata. ordo
aut rōnis cōcupiam ordinantis dupliciē tol
li pōt. Vno cōtra ad ea que sūt ad fines put
f. nō sūt ita cōmesurata ut sint proportionata
fini. Alio cōtra ad ipsū finem prout. s. cōcupia
hoiez auertit a fine debito. Si g inordinatō
cōcupie accipiat i gula fm auersionem a fine
vltimo. sic gula erit peccatū mortale. qd qui
dē cōtingit qn delectationi gule inheret hō
tanqz fini. pp' quē deū cōtēnit. patris. s3 p'ce
pta dei agere ut delectatōes h' mōi afficēf
¶ Si vō i vitio gule itelligat iordinatō cōcupie
fm ea q sūt ad finē: utpote qa nimis cōcu
piscit delectationes ciboz: nō tñ ita q ppter
B faceret aliqd s3 legē dei: ē pctm veniale.

Ad p'mū g dō q vitii gule h3 q sit peccatum
mortale inq'tuz auertit a fine vltimo. z fm B
p quādā reductionē opponit pcepto d' san
ctificatione sabbati: i q p'cipit ges i fine vltio:
nō. n. oia pctā mortalia directe cōtra pceptū
decalogi: s3 solū illa q iusticiā cōrīnēt. qua p
cepta decalogi p'inet spūaliē ad iusticiam z p
tes eius ut s h'itū ē. ¶ **A**d secūdū dicēdū
q inq'tuz auertit a fine vltimo cōtra gula
dilectioni dei q ē sup oia sicut finis vltimus
diligēdus. z fm B solū gula ē peccatū morta
le. ¶ **A**d tertiū dicēdū q illud verbum Aug'.
intelligit de gula inq'tuz ipoztat inordina
tionē cōcupiscentie solū circa ea q sūt ad finē
¶ **A**d quartū dicēdū q gula dicit virtutes
auferre nō taz. pp' se qz etiā pp' vitia q ex ea
oriūtur. Dicit. n. Breg' in pastoral. Dū vter
in i glutinez tendit: vtutes anime p luxuriam
destruuntur.

Ad tertium sic proce

dit. Videtur q gula sit maximū peccatoruz.
Magnitudo. n. pcti ex magnitudine pene cō
siderat. s3 pctm gule ē grauissime punitū. Dīc
n. Criso'. Adam incontinētia vētris expulit
a paradiso. Diluuiū qd fuit tpe Noe ipsa fecit:
fm illud Eccl. i. 6. Hec fuit iniquitas fororis
tue Sodome saturitas panis z vini. g pctm
gule ē maximū peccatoruz. ¶ **S**. Causa i qlibet
gnē ē potior. s3 gula videt eē cā alioz pctōzū
qa sup illud ps. Qui p'cussit egyptū cuz p'mo
genitis eoz: dīc glo. Luxuria cōcupia supbia
sunt ea q venter generat. g gula ē gūissimuz
pctōzū. ¶ **S**. Post deū homo d3 seipsuz ma
xime diligē ut s h'itū ē. s3 p vitiaz gule hō in
fert sibi p' nocumētum. Dicitur. n. Eccl. 37.

Propter crapulam multi obierunt. **G** gula est maximum peccatorum ad minus propter peccata que sunt deum. **S**ed et vitia carnalia inter que computatur gula secundum Gregorium sunt minoris culpe. **R**ed dicendum quod gravitas alicuius peccati potest tripliciter considerari. primum quod est principaliter secundum materiam in qua peccatur. et secundum peccata que sunt circa res divinas sunt maxima. unde secundum vitium gula non est maximum. est enim circa ea que ad sustentationem corporis spectant. et autem ex parte peccatis. et secundum peccatum gula magis alienatur quam aggrauatur. tunc propter necessitatem sumptionis ciborum. tunc etiam propter difficultatem discernendi et moderandi id quod in talibus convenit. et per modo ex parte effectus consequentis. et secundum vitium gula habet quadam magnitudinem in quantum ex ea occasionantur diuersa peccata. **A**d primum ergo dicendum quod ille pene referunt magis ad vitia que sunt secuta ex gula vel ad gule radicem quam ad ipsam gulam. Nam primum homo expulsus est de paradiso propter superbiam ex qua processit ad actum gula. vilium autem et pena sodomorum sunt inducta propter peccata luxurie procedentia ex gula occasionata. **A**d secundum dicendum quod ratio illa procedit ex precepto que ex gula oriuntur. non autem oportet quod ea sit potior nisi in causis per se: gula autem non est causa illorum vitiorum per se sed quod per accidens et per occasionem. **A**d tertium dicendum quod gulosus non intendit suo corpori nocumendum inferre: sed in cibo delectari. Si autem nocumendum corporis sequitur habet per accidens. unde habet non directe pertinet ad gravitatem gula: cuius culpa tamen aggrauatur si quis corporale detrimentum incurrat propter immoderatam cibi sumptionem.

Ad quartum sic procedit. **V**ides quod inconuenienter species gula distinguuntur a Gregorio. qui 30. moralium dicit. Quinque modis nos gula vitium temptat. Aliquid namque indigentia tempore puenit: aliqui lautiores cibos querit: alii quod sumenda sunt preparari accurati appetit aliqui in ipsa quantitate sumendi mensuram refectiois excedit. aliqui ipso estu imensum desiderium aliis peccat. **E**t continetur in his vitis. **P**repropere laute nimis ardentur studiose. **P**redicta enim diuersificantur secundum diuersas circumstantias. scilicet circumstantie cum sint accidentia actuum non diuersificantur specie. ergo secundum predicta non diuersificantur species gula. **S**ic tempus est quadam circumstantia. ita et locus. si ergo habet tempus una species gula accipitur. videtur quod pari ratione secundum locum et alias circumstantias. **S**icut temptantia obseruat debitas circumstantias ita etiam et alie virtutes morales. scilicet in vitis que

opponuntur alijs virtutibus moralibus non distinguuntur species secundum diuersas circumstantias. ergo nec in gula. **S**ed et verbum Gregorii inductum. **P**ropter quod sicut dictum est: gula importat inordinatam occupationem piscetiam edendi. **I**n esu autem duo considerantur. scilicet ipse cibus qui comeditur. et eius comestio. **P**otest ergo inordinatio occupationis attendi dupliciter. **U**no quod de modo quantum ad ipsum cibum qui sumitur. et sic quantum ad substantiam vel speciem cibi que sit aliquis cibus lautos. id est preciosos. quantum ad qualitatem que sit cibus nimis accurrate preparatos. id est studiose. quantum autem ad quantitatem excedit nimis in edendo. **A**lio vero modo attenditur inordinatio occupationis quantum ad ipsam sumptionem cibi: vel quia puenit debitum tempus comedendi quod est prope: vel quia non seruat modum debitum in edendo quod est ardens. **I**tem vero comprehenditur primum et secundum sub uno dicens quod gulosus excedit in cibo secundum quod quantum quod et quod. **A**d primum ergo dicendum quod corruptio diuersarum circumstantiarum facit diuersas species gula propter diuersa motiua ex quibus moralium species diuersificantur. **I**n eo enim quod querit lautos cibos exercitat concupiscentiam ex ipsa specie cibi. id est eo vero quod preoccupat tempus deordinat concupiscentiam propter impatientiam more. **E**t idem patet in alijs. **A**d secundum vero quod in loco et in alijs circumstantiis non inuenitur aliud differens motiuum pertinens ad usum cibi quod faciat aliquam speciem gula. **A**d tertium vero quod in quibuslibet alijs vitis diuersae circumstantie habent diuersa motiua. oportet accipi diuersas species vitiorum secundum diuersas circumstantias: sed hoc non contingit in omnibus ut dictum est.

Ad quintum sic procedit. **V**ides quod gula non sit vitium capitale. **V**itia enim capitalia dicuntur ex quibus alia oriuntur. **S**ed ratio non est finalis. scilicet cibus circa quem est gula non habet rationem finis: sed non propter se que sit propter corporis nutritionem. ergo gula non est vitium capitale. **S**ed vitium capitale aliqui principaliter habent videtur in ratione peccati. scilicet habet non oportet gula: quia videtur esse secundum suum genus minimum peccatorum ut patet quia propter aliquam pinquat ad id quod est secundum naturam. ergo gula non videtur esse vitium capitale. **S**ed peccatum contingit ex hoc quod aliquis recedit a bono honesto propter aliquod vile primum vite: vel delectabile sensui. sed circa bona que habent rationem vtilis ponitur unum tamen vitium capitale. scilicet auaricia. ergo et circa delectationes videtur esse ponendum unum tamen vitium capitale. ponitur autem luxuria que est maius vitium quam gula. et circa maiores delectationes. ergo gula non est vitium capitale.

S33 e q' hreg' 31' moral. computat gula in vitia capitalia. **R**' dicitur q' sicut s' dcm e. vitium capitale dicitur ex q' alia vitia oriuntur s'm rone cause finalis: in q'ntu. s. habet fine multum appetibile: vñ ex eius appetitu hoies p uocatur multiplici ad peccadu. ex h' ar aliq's finis reddit multu appetibil' q' h'z aliqua de conditioib' felicitatis q' e nali' appetibil' ptinet aut ad rone felicitat' delectatio ut p'z i p' r. io. ethicoz. et ideo vitium gule qd e circa delectationes tact' q' s'nt scipue int' alias: conueniē' pōif inter vitia capitalia. **A**d p'mū q' dicitur q' ipse cib' ordinat' qd e ad aliqd sicut ad finē. s. q' ille finis. s. seruatio vite e maxie appetibil' q' sine cibo seruari n' pōt. **I**nde etiā e q' ipse cib' e maxie appetibil' et ad h' vere tot' labor hūane vite ordinat': s'm illud **E**ccl'astes. 6. **H**is labor hois i ore ei'. et tñ magis gula videt' eē circa delectationes cibi q' circa cibos: p'p' qd ut **A**ug' dicit i li' de vera religioe. q' b' viris corpis sal' e: malunt vesci in q'. s. delectatio e q' satisfari: cū ois finis ill' voluptat' sit nō sitire atq' esurire. **A**d secūdu dicitur q' finis i pctō accipitur ex pte auerfiois: s. g'uitas pcti accipit' ex pte auerfiois. et iō nō o'z vitium capitale qd habet fine maxie appetibilē habē magnā grauitatē. **A**d t'riū dicitur q' delectabile e appetibile s'm se. et iō s'm ei' diuersitatē ponitur duo vitia capitalia. s. gula et luxuria. vtile aut ex se nō h'z rone appetibil': s. scdm q' ad aliud ordinat'. et iō i oib' vtilib' videt' eē vna rō appetibilitat'. et p'p' h' circa h' mōi nō ponit' nisi vñ vitium capitale.

Ad sextum sic proce

vif. Videt' q' icōueniē' assignet' gule gnq's filie. s. inepta leticia: scurrilitas: imundicia. multiloquū: hebetudo mētis circa itelligen
tia. Inepta. n. leticia o' seq' oē pcti: s'm ill' d' p'v. 2. **Qui letat' cū malefecerint et exultant i rebus pessimis. filis etiā hebetudo mentis i uenitur i o' pctō: scdm illud p'v. 14. Errat q' opat' malū. g' icōueniē' ponit' filie gule.**
S. Inmūdicia q' maxie cōseq' gulā videt' ad vomitū ptinē: scdm illud Ysa. 28. Hēs mense replete sunt vomitu sordiu. sed hoc n' videtur eē pcti s'z pena pcti: uel etiā aliqd vtile sub vtilio cadēs: scdm illud **Eccl. 31. Si coact' fuer' i edēdo multū: surge e meo vno et vomē et refrigerabit te. g' n' debz pōi i'**

filias gule. **S. I**udo' ponit scurrilitatem filiaz luxurie. non g' debet poni inē filias gule **S**33 e q' hreg' 31' moral. has filias gule affigit. **R**' dicitur q' sicut dictū ē: gula p'prie consistit circa imoderatā delectationē q' e i cibis et potib'. et iō illa vitia inē filias gule computat' q' ex imoderata delectatione cibi et pot' cōsequit'. **Q**ue qdē pnt accipi uel ex pte aie uel ex pte corpis. **E**x pte at aie q'drupli' cif. p' qdē q'ntū ad rone cui' acies hebetatur ex imoderatione cibi et pot'. et q'ntū ad h' pōit' tur filia gule hebetudo sēi' circa itelligētia: p'p' sumositates ciboz p'turbātes caput. sicut eōrio abstinētia o'fert ad sapie pceptioz s'm ill' **E**ccl'astes. 2. **C**ogitau' i corde meo abstrahē a vino carnē meā ut aīuz meū trās ferrē ad sapiāz. 2. q'ntū ad appetitū q' multipl' cif' deordinat' p' imoderatiā cibi et pot' q'ntū so pito gubnaculo rōis. et q'ntū ad h' pōif iēpta leticia: q' oēs alie iordinate passioēs ad leticiā et r'cticiā ordinat': ut d' i. 2. ethicoz. et h' e qd d' r. 2. **A**ldre 3. q' vinū oēm mentes cōuertit in securitatē et iocūditatē. 3. q'ntū ad iordinatū verbū. et sic ponit' multiloquium **Q**uia ut hreg' dicit i pastoral. **N**isi gule de d'it' imoderata loq'citaz rapet: diues ille q' epulat' q'ntidie splēdide d' r: in lingua g'uius nō arderet. 4. q'ntū ad iordinatū actū. et sic ponit' scurrilitas. i. iocularitas q'dā pueniē' ex defectu rōnis: q' sicut nō pōt cohibē vba: ita nō pōt cohibē exteriores gest'. **U**n' ad **E**ph. 5. sup illud **A**ut stultiloquū aut scurrilitas dicit glo. q' a stultis scurrilitas d' r. i. iocularitas que risuz mouē solet: q'uis possit vtrūq' hoz referri ad verba i q' b' o'rigit peccare: uel rōne supfluitat' qd ptinet ad multiloquū: uel rōne ihonestat' qd ptinet ad scurrilitatē. **E**x pte aut corpis ponit' imūdicia: q' pōt attēdi siue s'm iordinatā emissionē q'ru cūq' supfluitatū: uel spālī' q'ntū ad emissioz semis. **U**nde sup ill' d' ad **E**ph. 5. **F**ornicatio aut et ois imūdicia rē dicit glo. i. **i**ncōtinētia ptinēs ad libidinē q'cūq' mō. **A**d primuz q' dicitur q' leticia q' e de actu pcti vlt' cōseq' oē pcti: maxime qd pcedit ex habitu s'z leticia vaga icōposita q' h' dicit' iēpta p'ci pue orit' ex iordinata sup'ioe cibi uel potus **S**ilī' etiā dicitur q' hebetudo sēi' q'ntū ad eligibilia cōiter iuenit' in o' pctō: s'z hebetudo sēi' circa speculabilia maxie pcedit ex gula rōne iā dicta. **A**d secūdu dicitur q'

Unde vide

num sic pro

Ad sec

Ad sec

Ad sec

Ad sec

Ad sec

Ad sec

Ad sec

Ad sec

Ad sec

Ad sec

lz vitiosu sit vomit' p' supflua comestione:
tn vitiosu e q' aliqs huic necitati se subdat
p imoderatiã cibi vl potus: pot' tn absq' cul
pa vomit' pcurari ex consilio medicine i re
mediu alicuius languoris. ¶ Ad tertiu dõ
q' scurrilitas pcedit qdẽ ex actu gule: nõ at
ex actu luxurie: s; ei' voluntate. z iõ ad vtrũq'
vitiu pot' pertinere.

Deinde cõside

Orãdu est de sobrietate z vi
tio opposito .s. ebrietate.
Et circa sobrietatẽ querũ
tur q̃tuor. ¶ 1° que sit matia
sobrietatis. 2° vtrũ sit spãlis virtus. 3° vtrũ
vsus vini sit licit'. 4° quib' p̃cipue compe
tat sobrietas.

Ad primum sic pro

cedit. ¶ Videt' q' matia sobrietatis non sit
potus. ¶ n. ad R. o. 12°. Nõ plus sapere q̃
oz sãpe. s; sãpe ptinet ad sobrietatẽ. q̃ sobrie
tas est circa sapiã z nõ solũ circa potum.

¶ 1°. Sap. 8° dõ de dei sapia: q' sobrietatez
z prudẽtia docet. iusticia z ṽtutẽ: vbi sobrie
tatẽ ponit p t̃pantia. s; t̃pantia nõ solũ e cir
ca pot'. s; etiã circa cibos z venerea. q̃ sobrie
tas nõ e solũ circa pot'. ¶ 2°. Nomẽ sobrie
tatis a mẽsura sũpũ eẽ ṽt. s; i oib' a ad nos
ptinet debem' mẽsurã seruare: vt dõ ad Ti
tũ 2°. Sobrie z iuste z pie viuã i B secto.
vbi dõ glo. sobrie in nob. z. i. ad Thimo. 2°.
dõ. Mulieres i bitu ornato. cũ ṽcũdia z so
brietate ornãtes se. z sic ṽt sobrietas eẽ non
solũ i teriorib'. s; etiã i bis q̃ ptinet ad exti
ozẽ bitũ. nõ q̃ p̃p̃ria matia sobrietat' e pot'.

¶ 3°. S; e qd dõ Eccl. 31°. Equã vita hoib' vi
nũ in sobrietate potatũ. ¶ 4°. B' dõ q' virtutes
que ab aliqua gnãli conditõe ṽtutis nomi
nant: illã matia sibi spãl'r vendicant i qua
difficilimũ z optimũ e conditõem ei' obser
uare: sic fortitudo picula mort': z t̃pantia de
lectatões tact'. ¶ Nomẽ at sobrietatis sumit'
a mẽsura: dõ. n. aliqs sobri' q̃si bria .i. mẽsu
ram seruans. z iõ illã matia spãl'iter sibi so
brietas ascribit in qua maxime laudabile e
mẽsurã seruare. huiusmodi aut' e potus iebri
are valẽs: qz ei' vsus mẽsurat' multũ ofert.
z modic' excessus ml'tũ ledit: qz ipedit vsuz
rõnis magis etiã q̃ excessus cibi. ¶ Vñ Eccl
31°. Sanitas e ate z corpis sobri' pot'. ¶ Vinũ

multũ potatũ irritatõem z irã z ruinas mul
tas facit. z iõ spãlit sobrietas attendit' circa
potũ: nõ quẽcũq' s; eũ q' sua fumositate na
tus e caput turbare: sic vinũ z oẽ qd iebria
re pot'. ¶ Cõiter at sumẽdo nomẽ sobrietatis
pot' in q̃cũq' matia dici: sic z s' dictuz est de
fortitudine z t̃pantia. ¶ Ad p̃mũ g̃ dicendũ
q' sic vinũ matiale inebriat corpãl': ita etiã
metaphorice cõsideratio sapie dicit' pot' ine
briãs ppter B q' sua delectatõe aiuz allicit
fm illud ps. Calix meus iebriãs q̃ p̃clarus
e. z ideo circa contemplatõem sapie p flitu
dinẽ quãdã sobrietas dõ. ¶ Ad secũdũ vi
cẽduz q' oia que ad t̃pantia p̃p̃rie prinẽt ne
cessaria sũt p̃nti vite. z iõ in oib' necessariũ
e adhibẽ mẽsurã: qd ptinet ad officiu sobrie
tatis p̃p̃t qd noie sobrietat' t̃pantia signifi
cat: s; modic' excessus i potu plus nocet q̃
in alijs. z iõ sobrietas spãl'iter est circa potũ.

¶ Ad tertiu dõ q' q̃uis mẽsura in oib' re
graf: nõ tn sobrietas p̃p̃rie i oibus dõ: sed i
quib' mẽsura e maxime necessaria.

Ad secunduz sic pro

cedit. ¶ Vñ q' sobrietas nõ sit p se quedã speci
alis virtus. Abstinẽtia. n. attendit' z circa ci
bos z circa pot'. s; circa cibos nõ e spãl'iter
aliq' spãlis virtus. g̃ nec sobrietas q̃ est circa
potus e aliq' spãlis virt'. ¶ 1°. Abstinẽtia et
gula sũt circa delectatões tact' inq̃tũ s̃sũs
est alimẽti. s; cib' z pot' simul cedũt i alimẽ
tũ. s; n. indiget aial nutiri humido z sicco.
g̃ sobrietas que e circa potũ nõ est spãlis vir
tus. ¶ 2°. Sic i bis q̃ ad nutritõez prinẽt di
stinguũt cib' a potu: ita etiã distinguũt di
uersa genera cibozũ z diuersa genera potuũ. si
g̃ sobrietas eẽt p se quedã specialis virt': vi
det' q' circa qualibet differẽtia potus vl ci
bi sit quedã spãlis ṽt': qd e icõueniẽs. nõ g̃
ṽt' q' sobrietas sit spãlis virtus. ¶ 3°. Cõtra
e q' Macrobi' ponit sobrietatẽ spãlem par
tẽ t̃pantie. ¶ 4°. B' dõ q' sic s' dictũ est: ad vir
tutẽ moralẽ pertinet cõseruare bonuz rõnis
z ea qbus pot' impediri. z iõ vbi inuenit' spe
ciale ipedimẽtũ rõnis ibi necesse est esse spã
lẽ ṽtutẽ ad illud remouẽdũ. pot' at iebriãs
bz spãlẽ rõnẽ ipediẽdi vsũ rõis inq̃tũ. s. per
turbat cerebrũ sua fumositatẽ. et iõ ad remo
uẽdũ h' ipedimẽtũ rõnis regrit' spãlis virt' q̃
est sobrietas. ¶ Ad p̃mũ g̃ dicendũ q' cib'
et potus cõiter ipedire p̃nt bonum rationis